

סקירה כללית

- יש שני פסוקים/דרשות
- ויש צורך בשניהם
- (למה חלב האליה מותרת באכילה)

משנתנו

החלב מועלין בו

הערה

משמע בכל מקרה – גם בקדשים קלים (לאחר שנזרק דם הקרבן שאז האימורים/החלב מוקדשים לגבוה)

מנלן

מנלן שיש מעילה בחלב של קדשים קלים – כמו שלמים (לאחר שנזרק דם הקרבן)

(בפר כהן משיח) "כאשר יורם משור זבח שלמים"	(בקדשי קלים) "כל חלב לה' "	הפסוק: הדרשות ...
מיותר (ללמוד האימורים משלמים לפר כהן משיח – שהרי התורה מפרטת את אימוריו)	"לה' " מיותר	ה"בעיה" בפסוק
אלא בא (הפוך) ללמוד שלמים מפר כהן משיח: שיש בו מעילה	חלב של קדשים קלים הם קדש "לה' " – היינו ששייך בהם מעילה	הדרשה
אפילו יותרת ושתי הכליות (לא רק ה"חלב")	אפילו האליה (שהרי בפר כהן משיח אין אליה)	למה צריכים את שני הפסוקים/הדרשות
	כיון שאליה נקראת "חלב" - למה אינה אסורה באכילה?!	קושיא
	"כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו" - רק מה שקיים בכולם (כולל שור)	תירוץ (למסקנא)

סקירה כללית

משנתנו אומרת שדם אין חייבים עליו משום 4 דברים: פיגול, מעילה, נותר, טמא

מנלן:

- לגבי פיגול: לפי שפיגול שייך לדברים שיש להם מתירים – והרי דם אין לו מתירים כי הוא בעצמו מתיר
- לגבי 3 האחרים: משלשה דרשות בפסוק המדבר על דם.

משנתנו

דם אין חייבים עליו משום:

1. פיגול
2. מעילה
3. נותר
4. טמא

הקדמה

סוגייתנו מתייחסת למנלן לנ"ל.

לגבי פיגול: הטעם הוא לפי שפיגול שייך לדברים שיש להם מתירים – והרי דם אין לו מתירים כי הוא בעצמו מתיר

לגבי 3 האחרים – יש 3 דרשות:

פסוק

"כי נפש הבשר בדם היא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר"

מנלן-1

"לכם" - שלכם יהא (לאו קדשי גבוה הוא)

מנלן-2

"לכפר" – לכפר נתתיו – ולא למעילה

מנלן-3

"הוא" – אותו מצב לפני/לאחר כפרה

מה לאחר כפרה אין בו מעילה (שהרי נעשית מצותו – והרי אין לך דבר שנעשית מצותו ויש בו מעילה) אף לאחר כפרה

קושיא

הרי יש מקרים של "נעשה מצוותו" ובכל זאת "מועלין בו" (אסורים בהנאה):

1. תרומת הדשן
2. בגדי כהן גדול (לפי שיטה אחת)
3. עגלה ערופה

תירוץ

שני כתובים הבאים כאחד

(אפילו לשיטה שבגדי כהן גדול אינם אסורים בהנאה – הרי יש עגלה ערופה)

ומועיל אפילו למ"ד שני כתובים הבאים כאחד כן מלמדים – כי יש כאן מיעוטים:

- בתרומת הדשן: "ושמו"

- בעגלה ערופה: "הערופה"

סוגיא - דף קיז:-קיח: - "יד"/"שומר" - להכניס/להוציא/להצטרף טומאה - בטומאת אוכלים/נבלות

סקירה כללית

מורכב מאד!

רואים ממשנתנו ש"שומרים" (כגון עור ועצמות - ש"שומרים" על בשר)

מצטרפים ל(שיעור) טומאה - בטומאת אוכלים - אבל בטומאת נבילות - אינם מצטרפים

יש משנה במסכת עוקצים שמוסיפה לדבר גם על "ידות" (בנוסף ל"שומרים

ולגבי הכנסת/הוצאת טומאה - בנוסף להצטרפות

(אמנם משנה זו מדברת רק על טומאת אוכלים - לעומת משנתנו שמדברת גם על טומאת נבלות)

לאחר הצגת הנ"ל, נציג טבלה מקיפה שממפה את כל סוגי המקרים, כולל מקרים שלא נזכרו במשנתנו (הנ"ל) ובמשנה בעוקצים (הנ"ל).

הטבלה בנויה כך שתוכל לראות את כל הצירופים הלוגיים ואת הדין בכל אחד מהם.

להמשך, תובא טבלה מקבילה אשר תציג עבור כל אחד מן הצירופים/הדינים את ה"מנלן"

(הערה: כל הפסוקים שה"מנלן" מתייחס עליהם, מובאים במרכיב הראשון למטה)

פסוק

לגבי טומאת אוכלים ("טומאה קלה"):

וכי יפול מנבלתם על כל זרוע זרוע אשר יזרע טהור הוא.

וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם.

לגבי טומאת תנור (כלי חרס):

וכל אשר יפול מנבלתם עליו יטמא תנור וכיריים יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם.

לגבי טומאת נבלות ("טומאה חמורה"):

וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה הנוגע בנבלתה יטמא עד הערב

משנתנו

"העור...והעצמות..."

מצטרפין לטמא טומאת אוכלין

אבל לא טומאת נבילות"

היינו:

מקרה - כללי

"שומרים" (כגון עור ועצמות - ש"שומרים" על בשר)

משנה (מסכת עוקצין)

משנה זו - לעומת משנתנו הנ"ל

- מגביל:

מדבר בטומאת אוכלים בלבד – לא גם בנבילה

- מרחיב:

מדבר גם על הכנסת/הוצאת טומאה (בנוסף לצירוף)

מדבר גם על "ידות" (בנוסף ל"שומרים")

דין	סוג – יד/שומר:		
	שומר (אפילו אינו יד)	יד ולא שומר	לא יד ולא שומר (כגון שער)
מצטרף לכשיעור?	✓	X	(X)
מכניס טומאה?	✓	✓	X
מוציא טומאה?	✓	✓	X

להלן טבלה מקיפה שממפה את כל סוגי המקרים, כולל מקרים שלא נזכרו במשנתנו (הנ"ל) ובמשנה בעוקצים (הנ"ל). הטבלה בנויה כך שתוכל לראות את כל הצירופים הלוגיים ואת הדין בכל אחד מהם.

להמשך, תובא טבלה מקבילה אשר תציג עבור כל אחד מן הצירופים/הדינים את ה"מנלן"

סוג טומאה:		אופני העברת טומאה	
טומאת נבלות ("טומאה חמורה")	טומאת אוכלים ("טומאה קלה")		
לא רלוונטי (כי נבילה טמאה מפאת עצמה - אינה מכניסה טומאת נבילות מבחוץ)	✓	מכניס טומאה?	יד
	✓	מוציא טומאה?	
	X	מצטרף לכשיעור?	
לא רלוונטי (כי נבילה טמאה מפאת עצמה – אינה מכניסה טומאת נבילות מבחוץ)	✓	מכניס טומאה?	שומר
	✓	מוציא טומאה?	
	✓	מצטרף לכשיעור?	

טומאת אוכלים ("טומאה קלה")		טומאת נבלות ("טומאה חמורה")		סוג טומאה (וגישות מנלן)		אופני העברת טומאה	
יד	מכניס טומאה?	הגישה הראשונה		גישת רב חביבא	**לא רלוונטי** (כי נבילה טמאה מפאת עצמה – אינה מכניסה טומאת נבילות מבחוץ)		
		הוא אמינא	מסקנא				
	מוציא טומאה?	ואחד מהם מיותר (ובא לרבות גם הכנסה) כי אפשר ללמוד שיד מוציאה טומאה בתנור וכיריים (כלי חרס) מזרעים או הפוך ¹	לומדים בק"ו מיד-הכנסה: - אם מכניס טומאה לעצמו כאשר לא היתה לו כ"ש שאם כבר יש לו שיכולה להוציאה	"וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו, טמא הוא לכם " - "לכם" – לכל שבצרכיכם – לרבות את הידות - להכנסת טומאה (מאחר והפסוק מדבר על הכנסת טומאה)	"יטמא" (יו"ד יתירה) אע"ג שזה כתוב לגבי שומר של נבילה מ"מ לא נצרך לזה (כי אפשר ללמדו מק"ו) ולכן אם אינו ענין...תנהו ענין ל... ואכן שומר דנבילה דומה ל"יד" כיון שרק מוציא/מכניס – ואינו מצטרף		
			אין דרשה לרבות	מכניס טומאה?	מוציא טומאה?		
			מצטרף לכשיעור ?	אין דרשה לרבות			
שומר	מכניס טומאה?	לומדים בק"ו מ"יד" ² – מה יד שאינה מגינה מ"מ מכנסת ומוציאה, שומר שכן מגינה כ"ש שמכנסת ומוציאה	הגישה הראשונה	גישת רב חביבה			
			מוציא טומאה?	ק"ו מ"יד"			
	מצטרף לכשיעור ?	"על כל זרע זרע אשר יזרע" ³ – כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה – היינו עם הקליפות		"בנבלתה" – למעט "שומר"			

ויש **שקלא ותרין ארוכה** כיצד יש משהו מיותר שישרת לרבות יד-הכנסה בטומאת אוכלים

מתייחסת ל3 פעמים של "לכם" – לרבות ידות:

1. זרע
2. כלי חרס
3. נבילה

לא נכנס לזו

בסוף **במסקנא** אין יתור

אולם הפסוקים (זרע וכלי חרס) **מדברים על** הכנסת טומאה – לכן **בגלל ההקשר**, מניחים שבאים לרבות יד-הכנסה

ולגבי יד-הוצאה (בטומאת אוכלים), לומדים בק"ו מיד-הכנסה:

- אם מכניס לעצמו כאשר לא היתה לו

כ"ש שאם כבר יש לו שיכולה להוציאה

² אין צורך בקרא ("על כל זרע זרוע אשר יזרע") – לכן משתמשים בקרא זו ל"להצטרף לכשיעור".

אע"ג דמלתא דאתי בק"ו טרח וכתב לה קרא – **אבל** היכא דאיכא למדרש, דרשין

³ יש **3** יתורים בפסוק הזה – ומרבים צירוף שומרים ב**3 סוגי אוכלים**:

1. שומר דזרעים
2. שומר דאילנות (בגון פיטמת הרימון)
3. שומר של:
 - בשר (בגון עור ועצמות)
 - ביצים (הקליפה)
 - דגים (הקשקשים)

סקירה כללית

מחלקת אמוראים האם יש "יד" גם להכשר טומאה (ברייטא: יש).
2יש אפשרויות לטעם המחלקת.

רקע

"וכי יותן מים על זרע → הכשר

ונפל מנבלתם עליו,

טמא הוא → טומאה

לכם" → מרבה ידות

דין - מחלקת

שיטות:		רב	רבי יוחנן
דין: האם יש "יד" (גם) להכשר?		X	✓
טעם	מבוסס פסוק	סובר מקרא נדרש רק לפניו (לטומאה)	סובר מקרא נדרש גם ללפני פניו (להכשר)
	מבוסס סברא	סובר הכשר אינו תחלת טומאה	סובר הכשר הוא תחלת טומאה
תניא כוותיה			✓